

Sygn. akt I NSW 84/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

SSN Jacek Widło

w sprawie protestu G. K.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 października 2019 r.,

postanawia:

protest pozostawić bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 101 Konstytucji RP G. K. złożył protest wyborczy, wnosząc w istocie o bezwarunkowe wstrzymanie terminu ogłoszonych wyborów do czasu usunięcia bezprawnych regulacji z zakresu prawa wyborczego do Sejmu i Senatu.

W proteście G. K. podnosząc zarzut naruszenia art. 32, art. 96 w zw. z art. 99 i art. 2 Konstytucji RP zwrócił uwagę, że obecne prawo wyborcze nie spełnia wymogów formalnych i prawnych, co jego zdaniem implikuje nieważność wyborów

a priori, ponieważ władza z góry założyła bezprawny sposób ich przeprowadzenia uniemożliwiając wykonanie biernego prawa wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na protest wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Prokurator Generalny w odpowiedzi na protest wniósł o pozostawienie go bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Inicjując rozważania w niniejszej sprawie należy podkreślić, że skarżący domaga się w trybie protestu wyborczego wstrzymania obecnego terminu ogłoszonych wyborów do Sejmu i Senatu.

Warto zauważyć, że instytucja protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu ma konstytucyjne podstawy. Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie. Zasady określone są w przepisach ogólnych, tj. w art. 82 i art. 83 rozdziału 10 działu I ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684 z późn. zm.; dalej: Kodeks wyborczy) oraz w odniesieniu do wyborów do Sejmu w przepisach szczególnych, tj. art. 241 – 243 rozdziału 8 działu III tego aktu prawnego, do których odsyła (w kwestii wskazania sądu właściwego do rozpoznania protestu oraz zasad jego wnoszenia i trybu rozpoznania) art. 83 Kodeksu wyborczego.

W świetle art. 82 § 2 - § 5 Kodeksu wyborczego prawo wniesienia protestu przysługuje wyborcom, których nazwiska są umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania oraz przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu. Protest wyborczy zdefiniowany natomiast został w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego jako protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby. Takie określenie protestu wyborczego koresponduje z brzmieniem art. 101 ust. 2 Konstytucji RP, a jego konsekwencją jest zawarty w punktach 1 i 2 art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego katalog zarzutów, na jakich można oprzeć protest. Są nimi:

1/ dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalanie wyników głosowania lub wyników wyborów oraz 2/ naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Przedmiotem protestu wyborczego jest więc ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania i ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów.

W myśl art. 241 § 1 i 3 oraz art. 242 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego również w przypadku wyborów do Sejmu protest wyborczy skierowany przeciwko ważności wyborów, wymaga zachowania formy pisemnej, a jego treść powinna obejmować sformułowanie zarzutów, o jakich mowa w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego oraz przedstawienie lub wskazanie dowodów na ich poparcie. W sytuacji, gdy następuje merytoryczne rozpoznanie protestu (w składzie trzyosobowym w postępowaniu nieprocesowym), Sąd Najwyższy wydaje, w formie postanowienia, opinię w sprawie protestu, która zawiera ustalenie co do zasadności zarzutów podniesionych przez protestującego, a w razie potwierdzenia zasadności owych zarzutów – ocenę czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na wynik wyborów.

Skoro protest wyborczy dotyczy ważności wyborów, a jego podstawą są noszące znamiona przestępstwa lub deliktu wyborczego czyny mogące mieć wpływ na wynik wyborów, ustawodawca ustanawiając w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego siedmiodniowy termin do wniesienia protestu określił jako początkową datę tego terminu dzień ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 241 Kodeksu wyborczego. Warto zauważyć, że przepis ten odsyła do treści całego art. 241 Kodeksu wyborczego, do wszystkich jego jednostek redakcyjnych, a więc także do § 1 regulującego problematykę terminu do wniesienia protestu. Za przyjęciem takiej

tezy przemawia dodatkowo zdanie drugie art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego, stanowiące o niedopuszczalności przywrócenia uchylonego terminu. Należy zatem stwierdzić, że wynikająca z dyspozycji zawartej w art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego zdaniu pierwszym normy prawnej sankcja w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy sytuacji, gdy protest pochodzi od osoby niewymienionej w katalogu podmiotów predestynowanych do dokonania tej czynności zamieszczonym w art. 82 Kodeksu wyborczego lub nie spełnia wymagań formalnych określonych w art. 241 § 3 Kodeksu wyborczego bądź też został wniesiony z naruszeniem terminu przewidzianego w § 1 tego ostatniego przepisu. Protest niewniesiony w ustawowym terminie to zarówno protest przedwczesny, czyli złożony przed datą początkującą bieg terminu (tj. przed dniem ogłoszenia wyników wyborów), jak i protest spóźniony, czyli wniesiony po upływie tegoż terminu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., III SK 12/11).

Zważywszy, iż wybory do Sejmu i Senatu, zostały wyznaczone na dzień 13 października 2019 r., przedmiotowy protest wyborczy wniesiony pismem z 2 października 2019 r., które w istocie dotyczyło wstrzymania terminu ogłoszonych wyborów do Sejmu i Senatu, jako niespełniający warunków określonych przez art. 82 § 1 i § 2 w zw. z art. 241 § 1, należało z mocy art. 243 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego pozostawić bez dalszego biegu.